

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

در سه زمینه:

۱- مهارتهای ادبی

۲- فنون ادبی

۳- متون ادبی

(بازنگری)

گروه زبان و ادبیات

کمیته زبان و ادبیات فارسی

مصوب هشتادمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

مورخ ۱۳۹۱/۴/۴

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی

گروه: زبان و ادبیات

رشته: زبان و ادبیات فارسی

کمیتہ تخصصی: زبان و ادبیات فارسی

کرایش:

کد رشته:

دوره: کارشناسی

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتادمین جلسه مورخ ۹۱/۴/۴ برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی، از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه از تاریخ ۹۱/۴/۴ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم‌الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رأی صادره هشتادمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۱/۴/۴ درخصوص برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی:

۱. برنامه درسی دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی که از طرف گروه زبان و ادبیات پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

حسین نادری منشل
نایب رئیس شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

سعید قدیمی
دبیر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه درسی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی در سه زمینه

(مهارت‌های ادبی، فنون ادبی، متون ادبی)

بازنگری

مقدمه:

رشته زبان و ادبیات فارسی در دوره کارشناسی در پی آشنا کردن دانشجویان با ابعاد گوناگون زبان و ادب فارسی برای به دست آوردن قوه تمییز و نقد آثار ادبی و کسب توانایی لازم برای آفرینش های ادبی و مهارت‌های تخصصی زبانی و ادبی است به گونه ای که توانایی لازم را برای ورود به دوره کارشناسی ارشد یا آمادگی مناسب را برای ورود به نظام شغلی جامعه به دست آورد. برای تحقق این هدف ضروری است عوامل مختلفی در یک مجموعه منسجم گرد هم آید تا امکانات و شرایط لازم را برای تحقق این هدف فراهم سازد. یکی از عوامل بسیار مهم و تأثیرگذار در تحقق این هدف برنامه درسی است. برنامه درسی مسیر و هدف فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره های تحصیلی را تعیین می کند و نقش حساسی در ارتقاء کیفیت این دوره ها بر عهده دارد. برای این که یک برنامه درسی بتواند این نقش مهم را ایفا کند ضروری است بر اساس اصول و شاخص‌های برنامه ریزی درسی تدوین شود. روزآمدی، پاسخگویی به نیازهای جامعه، فراهم کردن زمینه بروز و ظهور خلاقیت ها، متناسب بودن اجزای برنامه، هماهنگی با سندها و برنامه های راهبردی و توجه به ماهیت واقعی آن رشته از جمله شاخص هایی است که در تدوین برنامه درسی باید به آن ها توجه شود. برنامه درسی جدید رشته زبان و ادبیات فارسی با این رویکرد تدوین شده است تا بتواند به این نیازها پاسخ دهد. در این بازنگری ساختار کلی متناسب با تحقق این اهداف تغییر یافته و برنامه شامل سه بخش است:

۱- دروس عمومی؛

۲- دروس پایه رشته شامل دروس اصلی، تخصصی و پایه؛

۳- دروس اختیاری در سه گروه: مهارت‌های ادبی، فنون ادبی و متون ادبی.

۱- تعریف و هدف:

هدف از دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی آشنا ساختن دانشجویان است با جنبه های مختلف آثار نظم و نثر زبان فارسی و ایجاد مهارت‌های لازم برای فارغ التحصیلان این رشته و بهره مندی از این مهارت‌ها در بخش های فرهنگی و علمی که با زبان و ادبیات فارسی سرو کار دارد.

۲- ضرورت و اهمیت :

رشته زبان و ادبیات فارسی دوماحور دارد، یکی زبان فارسی ، دوم ادبیات فارسی، زبان فارسی بخش معظمی از میراث ارزشمند فرهنگ اسلامی - ایرانی و یکی از عوامل مهم انسجام و وحدت ملی این سرزمین است. بدین جهت ضرورت دارد این زبان به صورت علمی و جامع در دانشگاهها بررسی شود. ادبیات فارسی نیز از آن جهت که در بر دارنده مجموعه ای از معارف متعالی و بیانگر هنر نمایی و خلاقیت مردم ایران زمین است باید با به کار گیری شیوه ها و روشهای جدید علمی به نقد و تحلیل آثار ارزشمند ادبی و تبیین دقایق و زیباییهای آن پرداخت .

۳- طول دوره و شکل نظام :

طول دوره تحصیل کارشناسی در زبان و ادبیات فارسی چهار سال است و دروس آن در هشت نیمسال برنامه ریزی شده است

۴- واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای درسی این برنامه ۱۳۶ واحد است و به صورت زیر تفکیک شده است

ردیف	شرح	تعداد واحد
۱	دروس عمومی	۱۸ واحد
۲	دروس پایه الزامی	۱۶ واحد
۳	دروس اصلی الزامی	۶۴ واحد
۴	دروس تخصصی	۱۶ واحد
۵	دروس اختیاری در سه زمینه (مهارت های ادبی، فنون ادبی و معنوی ادبی)	۲۲ واحد

توجه: دانشجویان دروس اختیاری در هر زمینه را با نظر گروه آموزشی انتخاب و می گذرانند.

۵- نقش و توانایی فارغ التحصیلان این دوره:

- فارغ التحصیلان این رشته میتوانند در بخش دولتی وخصوصی در زمینه های علوم انسانی به طور عام و در حوزه نیازهای مربوطه زبان و ادب فارسی داخل و خارج کشور اشتغال یابند.

جدول شماره ۱: دروس عمومی برای رشته زبان و ادبیات فارسی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نظری	عملی	جمع	پیش‌نیاز
۱	اندیشه اسلامی ۱ (مبدأ و معاد)	۲	۳۲	-	۳۲	
۲	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۲	-	۳۲	اندیشه اسلامی ۱
۳	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۳۲	-	۳۲	
۴	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۲	-	۳۲	
۵	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۲	-	۳۲	
۶	زبان عمومی	۳	۵۴	-	۵۴	
۷	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۳۲	-	۳۲	
۸	تربیت بدنی ۱	۱		۳۲	۳۲	
۹	تربیت بدنی ۲	۱		۳۲	۳۲	تربیت بدنی ۱
۱۰	کنترل جمعیت و تنظیم خانواده	۱	۱۶	-	۱۶	
	جمع	۱۸	۱۶	۲	۱۸	

جدول شماره ۲: درس های پایه الزامی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲	-	۳۲	۲	دستور زبان فارسی (۱)	۱۱
دستور زبان فارسی (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	دستور زبان فارسی (۲)	۱۲
	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ زبان فارسی	۱۳
	۳۲	-	۳۲	۲	مرجع شناسی و روش تحقیق (۱)	۱۴
	۳۲	-	۳۲	۲	بلاغت ۱ (معانی)	۱۵
بلاغت ۱	۳۲	-	۳۲	۲	بلاغت ۲ (بدیع و بیان)	۱۶
	۳۲	-	۳۲	۲	انین نگارش و ویرایش	۱۷
	۳۲	-	۳۲	۲	عروض و قافیه	۱۸
				۱۶		جمع

جدول شماره ۳: درس های اصلی الزامی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	نظری	نظری	نظری			
	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۱) پیشگامان نظم فارسی	۱۹
متون نظم (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۲) قسمت اول: شاهنامه (۱)	۲۰
شاهنامه (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۲) قسمت دوم: شاهنامه (۲)	۲۱
متون نظم (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۲) قسمت سوم: قصاید ناصر خسرو	۲۲
متون نظم (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۳) قسمت اول: شاعران حوزه ادبی خراسان	۲۳
متون نظم (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۳) قسمت دوم: شاعران حوزه ادبی عراق	۲۴
متون نظم (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۳) قسمت سوم: نظامی	۲۵
متون نظم (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۳) قسمت چهارم: خاقانی	۲۶
متون نظم (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۴) قسمت اول: اشعار سنایی	۲۷
متون نظم (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۴) قسمت دوم: مثنوی های عطار	۲۸
متون نظم (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۴) قسمت سوم: مثنوی معنوی (۱)	۲۹
متون نظم (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۴) قسمت چهارم: مثنوی معنوی (۲)	۳۰
متون نظم (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۵) قسمت اول: اشعار سعدی	۳۱
متون نظم (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۵) قسمت دوم: اشعار حافظ	۳۲
متون نظم (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم (۵) قسمت سوم: صائب و شاعران سبک هندی	۳۳
	۳۲	-	۳۲	۲	متون نثر (۱) متون ادبی - تاریخی با تأکید بر تاریخ بیهقی	۳۴

ادامه جدول شماره ۳: درس های اصلی الزامی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

متون نثر (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نثر (۲) متون ادبی - داستانی با تاکید بر کلیله و دمنه	۳۵
متون نثر (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نثر (۳) متون ادبی - تعلیمی با تاکید بر گلستان	۳۶
متون نثر (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نثر (۴) متون ادبی - عرفانی با تاکید بر مرصادالعباد	۳۷
متون نثر (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	متون نثر (۵) متون تفسیری با تاکید بر کشف الاسرار و تفسیر ابوالفتح	۳۸
	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۱ قسمت اول: (قواعد و متون)	۳۹
قواعد و متون ۱	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۲ قسمت دوم: (قواعد و متون)	۴۰
قواعد و متون ۲	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۳ قسمت سوم: (قواعد و متون)	۴۱
قواعد و متون ۳	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۴ قسمت چهارم: (قواعد و متون)	۴۲
قواعد و متون ۴	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۵ قسمت پنجم: (قواعد و متون)	۴۳
قواعد و متون ۵	۳۲	-	۳۲	۲	عربی ۶ قسمت ششم: (قواعد و متون)	۴۴
زبان عمومی	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی قسمت اول	۴۵
زبان تخصصی ۱	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی قسمت دوم	۴۶
	۳۲	-	۳۲	۲	جریان شناسی شعر معاصر ایران	۴۷
	۳۲	-	۳۲	۲	جریان شناسی نثر معاصر ایران	۴۸
	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با علوم قرآنی	۴۹
	۳۲	-	۳۲	۲	کلیات نقد ادبی	۵۰
				۶۴		جمع

جدول شماره ۴: درس های تخصصی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲	-	۳۲	۲	مبانی عرفان و تصوف	۵۱
	۳۲	-	۳۲	۲	تأثیر قرآن و حدیث در ادب فارسی	۵۲
	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۱ (پیش از اسلام تا آغاز دوره سلجوقیان)	۵۳
تاریخ ادبیات فارسی ۱	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۲ (از آغاز دوره سلجوقیان تا دوره مغول)	۵۴
تاریخ ادبیات فارسی ۲	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۳ (از دوره مغول تا دوره صفویه)	۵۵
تاریخ ادبیات فارسی ۳	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۴ (از دوره صفویه تا مشروطه)	۵۶
	۳۲	-	۳۲	۲	سبک شناسی (۱) نظم	۵۷
	۳۲	-	۳۲	۲	سبک شناسی (۲) نثر	۵۸
				۱۶		جمع

جدول شماره ۱-۵: درس های اختیاری زمینه اول، مهارت های ادبی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲	۳۲	-	۱	کارگاه شعر	۵۹
	۳۲	۳۲	-	۱	کارگاه داستان نویسی	۶۰
	۳۲	-	۳۲	۲	کارگاه نمایشنامه نویسی	۶۱
	۳۲	۳۲	-	۱	کارگاه مقاله نویسی	۶۲
	۳۲	-	۳۲	۲	کارگاه خاطره و سفرنامه نویسی	۶۳
	۳۲	۳۲	-	۲	کارگاه ویراستاری (۱)	۶۴
کارگاه ویراستاری (۱)	۳۲	۳۲	-	۲	کارگاه ویراستاری (۲)	۶۵
	۳۲	۳۲	-	۲	کارگاه روش تصحیح نسخه های خطی	۶۶
	۳۲	۳۲	-	۲	کارگاه فرهنگ نویسی	۶۷
	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با فن ترجمه	۶۸
	۳۲	-	۳۲	۲	فیلم نامه و نمایشنامه نویسی	۶۹
	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با زبان و آثار پهلوی	۷۰
	۳۲	-	۳۲	۲	میانی آموزش زبان فارسی	۷۱
	۳۲	۳۲	-	۲	کارگاه روزنامه نگاری	۷۲
	۳۲	-	۳۲	۲	نقد زبان رسانه	۷۳
	۳۲	-	۳۲	۲	طنز نویسی	۷۴

هر دانشجو از این گروه باید ۸ واحد انتخاب کند

جدول شماره ۲-۵: درس های اختیاری زمینه دوم فنون ادبی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲	-	۳۲	۲	مقدمات زیاتشناسی	۷۵
	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه و ادبیات	۷۶
	۳۲	-	۳۲	۲	روشن شرح متن	۷۷
	۳۲	-	۳۲	۲	روشن تحقیق (۲)	۷۸
	۳۲	-	۳۲	۲	مرجع شناسی	۷۹
	۳۲	-	۳۲	۲	کلیات ادبیات تطبیقی	۸۰
	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات عامیانه	۸۱
	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات کودک و نوجوان	۸۲
	۳۲	-	۳۲	۲	مکتب های ادبی	۸۳
	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با تحقیقات ادبی و دانشگاهی	۸۴
	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ ترجمه	۸۵
	۳۲	-	۳۲	۲	دستور تاریخی	۸۶
	۳۲	-	۳۲	۲	نظریه های ادبی	۸۷
	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات داستانی	۸۸
	۳۲	-	۳۲	۲	کلام و ادبیات	۸۹
	۳۲	-	۳۲	۲	مکاتب نقد ادبی	۹۰
	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات و رایانه	۹۱
	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات انقلاب اسلامی	۹۲

هر دانشجو از این گروه باید ۸ واحد انتخاب کند.

جدول شماره ۳-۵: درس های اختیاری زمینه سوم متون ادبی دوره کارشناسی زبان و ادبیات فارسی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
متون نظم (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	منتخب شعر شاعران سبک هندی	۹۳
متون نظم (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	منتخب شعر شاعران سبک خراسانی	۹۴
	۳۲	-	۳۲	۲	منتخب شعر شاعران سبک عراقی	۹۵
	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم غنایی	۹۶
	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم تعلیمی	۹۷
	۳۲	-	۳۲	۲	متون نظم عرفانی	۹۸
	۳۲	-	۳۲	۲	متون منتخب نثر ادبی	۹۹
متون نثر تاریخی ۱	۳۲	-	۳۲	۲	متون منتخب نثر ادبی- تاریخی	۱۰۰
متون نثر ۲	۳۲	-	۳۲	۲	متون منتخب نثر ادبی- داستانی	۱۰۱
	۳۲	-	۳۲	۲	متون منتخب نثر ادبی - عرفانی	۱۰۲
متون نثر ۳	۳۲	-	۳۲	۲	متون منتخب نثر ادبی- تعلیمی	۱۰۳

هر دانشجو از این گروه باید ۶ واحد انتخاب کند.

